

NACIONALNA NORMIZACIJA

DZNM obilježio 10 godina rada i Svjetski dan norma

Pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, Stjepana Mesića, Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) obilježio je svečanim skupom 22. listopada 2002. godine desetu obljetnicu rada Svjetski dan norma.

Uz brojne goste iz državne uprave, instituta, fakulteta, strukovnih udruga, Središnjeg savjeta za mjeriteljstvo, Nacionalnog vijeća za ovlašćivanje, programskih odbora i drugih gostiju iz Hrvatske, nazočni su bili i gosti iz Europske unije te predstavnici srodnih normiranih tijela iz inozemstva, koji su svojim sudjelovanjem i izlaganjima pridonijeli održavanju ove svečanosti.

Nakon pozdravnih riječi i uvodnog izlaganja dr. sc. Jakše Topića, ravnatelja DZNM-a, skupu su se obratili dr. sc. Ljubo Jurčić, ministar gospodarstva, mr. sc. Neven Mimica, ministar za europske integracije, prof. dr. sc. Esad Prohić, izaslanik i savjetnik Predsjednika Republike Hrvatske za znanost i obrazovanje, Nadan Vidošević, predsjednik Hrvatske gospodarske komore i Željko Ivančević, predsjednik Hrvatske udruge poslodavaca.

Predsjednik Europske suradnje za ovlašćivanje (EA), gospodin Daniel Pierre, upoznao je prisutne o ulozi i značaju Europske akreditacije na europskom i međunarodnom tržištu. Dr. Elizabeth Stampfl – Blaha, zamjenica direktora Austrijskog instituta za norme (ON) govorila je o podršci koju europske norme daju europskom zakonodavstvu, a o značaju nacionalne mjeriteljske infrastrukture govorio je dr. Attilio Sacconi, direktor Mjeriteljskog instituta "Gustavo Colonnetti". Skup je pozdravio i gospodin Paolo Morelli, direktor Talijanskog instituta za norme (UNI).

Na skupu su dodijeljene akreditacije mjeriteljskim laboratorijima i proglašena i dva nova državna etalona. Prof. dr. Manfred Kochsiek, potpredsjednik Međunarodne organizacije za zakonsko mjeriteljstvo (OIML) i potpredsjednik PTB-a uručio je Laboratoriju za procesna mjerenja Fakulteta za strojarstvo i brodogradnju (FSB), koji je prethodno prošao postupak ocjene osposobljenosti za umjeravanje prema normi HRN EN ISO/IEC 17025, akreditaciju njemačke akreditacijske institucije DKD. Akreditaciju je primio prof. dr. Mladen Franc sa FSB-a.

Tom je prigodom ravnatelj DZNM-a, dr. sc. Jakša Topić proglasio državne etalone za temperaturu i tlak, čiji je nositelj Laboratorij za procesna mjerenja FSB-a.

Budući da je i mjeriteljski laboratorij Centra za vozila Hrvatske prošao postupak ovlašćivanja kod Nacionalne službe za ovlašćivanje DZNM-NSO, dodijeljena mu je ovlasnica za osposobljenost za umjeravanje mjerila tlaka, kočne sile i mjerila značajki ispusnih plinova. Ovlašnicu je primio direktor Centra za vozila Hrvatske Stipe Lozić Baškarad.

Ovom svečanošću DZNM je obilježio i Svjetski dan norma 14. listopada, koji se svake godine obilježava u više od stotinu zemalja širom svijeta.

Tema je obilježavanja ovogodišnjeg Svjetskog dana norma: *Jedna norma, jedno ispitivanje – svuda prihvaćeni* čime se naglašava da su norme i ispitivanja nerazdvojno povezani i predstavljaju ključ za razvoj globalnoga tržišta. Svečanim obilježavanjem 10. obljetnice rada DZNM-a i Svjetskog dana norma skreuta je pozornost javnosti na djelatnost koja svojim rezultatima – normama značajno utječe na svakodnevni život i gospodarski napredak svake zemlje. Posebno je važna njihova uloga u procesu tehničkog usklađivanja s Europom i svijetom, pred kojim se nalazi Republika Hrvatska.

Nova izdanja DZNM

Povodom 10. obljetnice rada i Svjetskog dana norma Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo objavio je dvije nove publikacije.

Svijet norma – predstavlja norme i normizaciju na pristupačan i popularan način stručnoj i široj javnosti

DZNM 1992.-2001. – prikazuje rezultate desetogodišnjeg rada Zavoda; kako je organiziran i tko su nositelji njegovog rada i djelovanja.

U proteklom je razdoblju DZNM, kao nacionalna normirna institucija, uspostavio sustav normizacije sukladan europskim načelima (do danas je doneseno oko 5800 novih hrvatskih norma, a oko 2500 normizacijskih projekata u raznim je fazama pripreme), sustav ovlašćivanja ispitnih i mjeriteljskih laboratorija te certifikacijskih organizacija u skladu s europskim i međunarodnim normama i pravilima, sustav mjeriteljstva te sustav ispitivanja i žigosanja predmeta od plemenitih kovina, a isto tako uspostavljen je sustav homologacije vozila.

Nadamo se da će ove publikacije koristiti našim čitateljima u radu i da će u njima naći odgovore na pitanja iz široke djelatnosti i nadležnosti DZNM.

Kvaliteta i napredak - 4. hrvatska konferencija o kvaliteti

Pod motom *Kvaliteta i napredak* u Rovinju je od 6. do 8. studenog 2002. pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike odžana 4. hrvatska konferencija o kvaliteti. Trodnevnoj razmjeni iskustva, stajališta i ideja prisustvovalo je 250 stručnjaka iz proizvodnih i uslužnih djelatnosti, te iz državne uprave, zdravstva, školstva i znanosti. Organizator je kao i dosad bilo Hrvatsko društvo za kvalitetu, koje je ovom prilikom ugostilo i predsjednika Europske organizacije za kvalitetu gospodina Franka Steera i druge goste čiji je stručni doprinos pridonio jako dobroj ocjeni konferencije.

Rad konferencije se odvijao na plenarnoj i 4 paralelne sekcije. Strategijsko upravljanje kvalitetom, uspostava lanca misija-vizija-balanced scorecard, primjena procesnog pristupa kod izgradnje integriranih sustava upravljanja bile su teme prve sekcije.

Druga sekcija bavila se uvođenjem sustava iz područja kvalitete, zaštite okoliša, zdravlja i sigurnosti, poslovne izvrsnosti, zaštite informacija i dr. u različitim djelatnostima.

Uz primjere iz prakse u trećoj su sekciji prezentirane različite tehnike i alati za unapređivanje sustava i poboljšanje poslovanja. Posljednja se sekcija uglavnom bavila ljudskim resursima – motiviranošću, kompetencijom, zadovoljstvom zaposlenika.

Ovaj je skup pokazao da se upravljanje kvalitetom širi s gospodarskih na javne i druge službe. O tome svjedoče certifikati koje za sukladnost sustava nomi ISO 9001 dobivaju i bolnice i škole pa i županije (Istarska županija). Širenje kulture kvalitete na sve gospodarske i društvene subjekte jedini je način da se ostvari napredak, konkurentnost i opstanak na tržištu.

HRN – Nove hrvatske norme

HRN EN 12177/AC:2002 en pr

Tekući naftni proizvodi – Bezolovni motorni benzin – Određivanje količine benzena plinskom kromatografijom
(EN 12177:1998/AC:2000)

HRN EN 12766-1:2002 en pr

Naftni proizvodi i rabljena ulja – Određivanje PCB-a i srodnih proizvoda – 1. dio: Razdvajanje i određivanje srodnih PCB spojeva

- plinskom kromatografijom s detektorom apsorpcije elektrona (ECD)
(EN 12766-1:2000)
- HRN EN 12766-2:2002 en pr
Naftni proizvodi i rabljena ulja - Određivanje PCB-a i srodnih
proizvoda – 2. dio: Izračunavanje količine polikloriranih bifenila (PCB)
(EN 12766-2:2001)
- HRN EN ISO 4257:2002 en pr
Ukapljeni naftni plinovi – Metoda uzorkovanja (ISO 4257:2001; EN
ISO 4257:2001)
- HRN EN ISO 6251:2002 en pr
Ukapljeni naftni plinovi – Korozivnost na bakru – Ispitivanje na
bakrenoj pločici (ISO 6251:1996; EN ISO 6251:1998)
- HRN EN ISO 6743-4:2002 en pr
Maziva, industrijaka ulja i srodni proizvodi (Razred L) – Razredba –
4. dio: Podrazred H (hidraulični sustavi) (ISO 6743-4:1999; EN ISO
6743-4:2001)
- HRN EN ISO 8973:2002 en pr
Ukapljeni naftni plinovi - Metoda izračunavanja gustoće i tlaka para
(ISO 8973:1997; EN ISO 8973:1999)
- HRN ISO 10337:2002 en pr
Nafta – Određivanje vode – Metoda kulometrijske titracije prema Karl
Fischeru (ISO 10337:1997)
- HRN ISO 3012:2002 en pr
Naftni proizvodi – Određivanje merkaptanskih sumpornih spojeva
(tiola) u lakim i srednjim destilatnim gorivima – Potenciometrijska
metoda (ISO 3012:1999)
- HRN ISO 3648:2002 en pr
Avionska goriva – Određivanje ogrijevne vrijednosti
(ISO 3648:1994+Cor 1:1996)
- HRN ISO 9114:2002 en pr
Nafta – Određivanje količine vode reakcijom s hidridom – Metoda na
terenu (ISO 9114:1997)

EUROPSKA NORMIZACIJA

Normizacijske aktivnosti na području naftnih proizvoda

U posljednje su se vrijeme normizacijske aktivnosti tehničkog komiteta CEN/TC 19 Naftni proizvodi i maziva znatno povećale. Međutim je broj stručnjaka koji sudjeluju u radu komiteta znatno pao; stoga nije moguće u zadanom roku dovršiti započete projekte. Na rad ovog komiteta utječu i drugi čimbenici kao globalizacija naftne industrije i aktivnosti međunarodne organizacije ISO, INstituta za naftu IP, Američkog udruženja za ispitivanje materijala ASTM i API.

Stoga je TC osnovao upravni odbor unutar komiteta koji će ocijeniti mogućnosti izrade poslova s obzirom na raspoložive izvore (financijske i ljudske) i predložiti poslove koji se neće izvoditi.

Nove publikacije u CEN-u

CEN je izdao tri nove publikacije o uporabi norma:

Koristi norma (The Benefits of Standard) je brošura koju su pripremile dva ekonomista. Oni su normu prikazali kao predmet javnog dobra i kao instrument tržišne politike. Autori utvrđuju da norme koriste cjelokupnoj industrijskoj strukturi te objašnjavaju kako su zapravo različiti interesi i koristi korisnika norma.

Europska normizacija u globalnom značenju (European Standardization in a global Context) je brošura koja stavlja CEN, CENELEC i ETSI u širi okvir svjetske normizacije. Uvodi koncept formalnih normizacijskih organa i razlaže različite pristupe ka normizaciji u Europi i u drugim regijama svijeta.

Smjernice i s njima povezane norme (Directives and related Standards) je knjižica koja objašnjava pozadinu povezanosti norma s europskim zakonodavstvom, naročito na smjernice novog pristupa za koje je značajno da se pozivaju na norme (harmonizirani standardi). U knjižici su kratki prikazi svih smjernica novog pristupa i norma koje ih podupiru.

MEĐUNARODNA NORMIZACIJA

Q2002: svjetski kongres o kvaliteti

46. EOQ kongres

Od 29. rujna do 2. listopada 2002. godine održan je u Velikoj Britaniji, Harrogate 46. europski kongres o kvaliteti, a ujedno i svjetski kongres, što se u Europi događa svakih devet godina.

Organizator je bila Europska organizacija za kvalitetu (EOQ) i britanski Institut za osiguranje kvalitete (Institute of Quality Assurance).

Prisustvovalo mu je tek nešto oko 700 sudionika iz 73 zemlje što je mali broj u odnosu na prethodne kongrese, čemu je svakako pridonijela iznimno visoka cijena kotizacije i ostali troškovi. Iz Hrvatske je bilo deset sudionika.

Svečanost otvaranja kao i plenarna izlaganja vodio je uvaženi novinar BBC radija John Humphrys. Na temu «Izazov kvalitete i produktivnosti» svoja su razmišljanja iznijeli Lord Sainsbury of Turville iz Ministarstva trgovine i industrije, Riccardo Dell'Anna, predsjednik EOQ i Frank Steer, direktor IQA nakon čega je vođen razgovor o ulozi vlade i njezinoj društvenoj odgovornosti u stvaranju pravila, infrastrukture i klime za kvalitetu kako bi se uz sustave upravljanja kvalitetom omogućilo unapređivanje poslovanja i osiguralo povjerenje u dobivene certifikate.

Plenarna izlaganja povjerena su čelnim ljudima Lloyd's TSB-a, TNT Expressa (Velike Britanija) te Westel Mobile Telecommma (Mađarska), vodećih kompanija na području kvalitete i dobitnika Europske nagrade za kvalitetu. Govorili su o tome kako kontinuiranim promjenama povećati vrijednost za kupca, kako povećati zadovoljstvo svih zainteresiranih strana, postići izvrsnost i iskoristiti model poslovne izvrsnosti Europske fondacije za kvalitetu kao alat za poboljšanja i okvir za vođenje kompanija.

U paralelnim sekcijama obrađivane su sljedeće teme:

- Kvaliteta za više menadžere
- Mijenjati način rada – Kvaliteta i ljudski resursi
- Sretan kupac i zdravi profit – Značaj zadovoljstva kupca
- Međunarodna trgovina – Uloga kvalitete
- Budite izvrsni - Poslovna izvrsnost u stvarnosti
- Kvaliteta u zdravstvu
- Izazov proizvodnje
- Kvaliteta u praksi

- Kvaliteta ide ponovno u školu – Obrazovanje i osposobljavanje
- ISO 9000
- Kvaliteta i promjena upravljanja u uslugama
- Six sigma
- Norme, norme, norme
- E-kvaliteta – U korak s vremenom
- Budućnost kvalitete
- Međunarodna akademija za kvalitetu
- Odnos upravljanja i dodane vrijednosti
- Kvaliteta i integritet – Utjecaj na posao i društvo
- Vodeće upravljanje – modeli
- Je li veličina bitna? – Kvaliteta u malim i srednjim tvrtkama
- Zdravlje, sigurnost i okoliš
- Pogled na nuklearnu industriju

Plenarna izlaganja posljednji dan kongresa bila su posvećena održivosti i konkurentnosti te poslovnoj izvrsnosti i brizi za okoliš.

ISO 9001 za male tvrtke

Nedavno objavljeno drugo prerađeno izdanje priručnika ISO 9001 za male tvrtke koji daje savjete malim i srednjim poduzećima o primjeni sustava upravljanja kvalitetom na temelju ISO 9001:2000.

Priručnik objašnjava norme jednostavnim jezikom dajući primjere o tome kako se norma ISO 9001:2000 primjenjuje na male tvrtke i u čemu se zahtjevi inačica iz 2000. godine znatnije razlikuju od inačica iz 1994. godine i namijenjen je korisnicima kao pomoć.

Višnja Sušić i Gordana Prohaska